

Kaj z atomskimi bombami in kdo naj kontrolira to silo

Nove pretnje in nove iznajdbe v vojne svrhe. — Nikjer še volje za mednarodno nadziranje atomske sile. — Strup vojne propagande.

Atomska bomba še vedno brni v usesa po radiu, v kongresu, v sovjetskem tisku in sploh povsod.

Mnogi v Zed. državah so mnenja, da smo vsled groženj z njo Rusijo preveč razdražili in da je baš radi tega z njo takolezko najti pot v kak tak sporazum, ki bi imel saj nekaj jamstva za mir.

Predlogi v organizaciji Združenih narodov za mednarodno kontrolo nad atomsko energijo so se razbili drug za drugim.

Rusija se boji, da bi ameriški veščaki le špijoničili v nji, ne da bi Zed. države prenehale z izdelovanjem atomskih bomb ali pa še s hujšimi napravami, s katerimi se bi v slučaju nove vojne uničevalo svet. Ves svet.

Radi teh prenapetih odnosov je šel na pot tajnik organizacije Združenih narodov, Trygve Lie, da obišče vodilne državne evropskih dežel in predvsem Moskvo, kjer je izhod — bodisi v mir, ali pa v novo vojno. Ako se v Kremlju sprijazni jo z njegovim predlogom za pobotanje z Zed. državami, in ako bodo v Washingtonu pokazali enako voljo — namreč ako jo bo tudi Moskva, potem bo Lie uspel in organizacija Združenih narodov bo imela boljše obetajočo bodočnost kakor pa pokojna Liga narodov.

Toda glavni predmet v propagandi je še vedno ameriška skladišča atomskih bomb in pa vesti, da imamo sedaj že v delu še vse hujše bombe kakor pa so atomske.

Nasprotni tisk kajpada odgovarja s protipropagando, ki predvsem temelji na domnevi, da le Zed. države hočejo novo vojno in jo skušajo zanetiti, pa naj stane kar hoče.

Kako sodi o tem propaganda Titove Jugoslavije?

Sorodno kakor v Moskvi, četudi kominform označuje Tita ter njegovo "kliko" za "fašistično bando". En tak propagandni članek, ki pa je dokaj objektiv, čeprav enostranski, je bil objavljen v tržaškem "Ljudskem tedniku", ki je urejan v skladu z beografsko "Borbo". Glasi se:

"Pogostoma pravijo, da Američani ne bi mogli živeti v državi, kjer bi bila odpravljena oseba in iniciativa in zasebna lastnina podjetij. Zato večkrat Američane strašijo s tako državo — Molohom, ki bi bila v nasprotju z ameriškim značajem.

Zakaj so torej Američani tako občutljivi za senzacionalna odkritja o tatvini atomskih tajnosti? Zakaj se reakcionarna propaganda tako pogosto poslužuje tega orožja, da zmede milijone Američanov, ki vsak dan berejo časopise Hearstove, Mac Cormickove in Scripps Howardove skupine? To se ne dogaja samo zato, ker je vojna psihoza, ki jo skrbno vzdržujejo že od časov Hirošime, spravila ob pamet velik del ameriškega ljudstva, in ne samo zato, ker so špijonski filmi, izdelani med

PO PRVEM MAJU

Pred prvo svetovno vojno je bil mednarodni delavski praznik dan protesta proti vladajočim in pa zoper kapitalistični sistem. Ob enem je bil prvi maj dan manifestacij za socializem.

Od tedaj se je po svetu veliko spremenilo. Ob koncu prve svetovne vojne je nastala boljševiška revolucija in od tedaj v Sovjetski zvezi prvi maj ni več dan protesta proti režimu temveč praznovanje zmage.

Poleg v Sovjetski zvezi so sedaj komunistične stranke na krmilu v Romuniji, Čehoslovaški, Madžarski, Bolgariji, Albaniji, na Kitajskem in v Jugoslaviji.

Kominform sicer Jugoslavije ne šteje več v svoj krog, ker trdi, da se je Tito s svojo "kliko" komunizmu izneveril. Označujejo ga celo za fašista. Vendar pa je komunistična stranka v Jugoslaviji sedaj prav tako komunistična kakor je bila pred prelomom z Moskvo in Prvi maj je bil praznovan v Jugoslaviji enako kakor v državah kominforma.

V Moskvi je bil Prvi maj ob enem dan vojnih manifestacij. V paradi so vsakega prvega maja najbolj izveščani vojni kadri, tanki, topovi in nad mestom krožijo nešteti aeroplani v vojnih formacijah. Te bojne manifestacije imajo namen priti pokazati domačemu ljudstvu moč sovjetske oborožene sile in v drugič so protest proti zapadnim silam. Govorniki v Sovjetski zvezi so na Prvega maja napadali posebno Zed. države, katere dolže, da pehaajo narode v tretjo svetovno vojno in pri tem da jim posebno Anglija pomaga.

Enako so napadali ameriško vlado govorniki na prvega maja v drugih komunističnih manifestacijah po svetu.

Pred prvo svetovno vojno je bilo delavstvo saj na Prvega maja enotno, toda z ustanovitvijo tretje internacionale je to prenehalo. Izmed socialističnih strank je sedaj samo socialistična stranka v Italiji v tesni zvezi s komunistično stranko. Desničarska delavska socialistina stranka v Italiji pa je v opoziciji proti obema.

Komunisti v Italiji in v Franciji — posebno v Franciji, so demonstrirali najbolj proti atlantskemu paktu, ki so ga zasnovele Zed. države v "obrambene name" pred agresivnostjo Sovjetske zveze. Amerika sedaj oborožuje posebno Francijo, pa tudi Italijo ter druge države atlantskega bloka dobivajo ameriško orožje.

Izmed držav, ki so v atlantskem paktu imata samo Francija in Italija močni komunistični stranki. Nekaj časa po vojni sta bile zastopane v koalicijski vladi, a potem so bile pod pritiskom ameriške vnane politike izrinjeni in od tedaj tvorita v obema državama jedro opozicije.

V Franciji so imeli Prvega maja zborovanja tudi degaullevci v protest proti komunistom. General De Gaulle, ki je vodja tega gibanja hoče v Franciji močno vlado, ki bi komunistično stranko zatrla. Ako bi on mogel, bi ustanovil enak diktatorski režim kakor je Frankov v Španiji. Sploh je položaj v Franciji jako napet in v manifestacijah ter v demonstracijah prvega maja je bilo spet vidno, da je država v nevarnosti civilne vojne.

Tudi v Nemčiji so praznovali prvi maj. Pred prvo (Konec na 2. strani)

Predsednik Truman spet v kampanji za svoj program

Volitve v kongres se bližajo in predsednik Truman je zopet na govorniški turi, da volivcem pove, kako da se trudi zanje, koliko da je uspel in koliko boljše bo še, ako mu pošljejo v prihodnji kongres poslance in senatorje, ki so za njegov "fair deal". Mnogi unijski voditelji niso z njegovo taktiko nič kaj zadovoljni. Pravijo, da le govori, noče pa svoji stranki — ki ima večino v obema zbornicama — napraviti vtisa, da je res za vse to o čemer govori. Torej da so njegovi govori "pesek v oči".

Sedaj je Truman za zvišanje brezposelnostne podpore. Bila naj bi po \$30 na teden skozi 26 tednov. V kongresnih odsekih bo sicer o tem nekaj razprave, a ostalo bo po starem.

Zvišanje brezposelnostne zavarovalnine bi kajpada bilo več kot potrebno, ker od takrat ko je bila sedanja določena, si z dolarjem lahko kupil znatno več kakor sedaj. A če bi delavci hoteli misliti, bi vedeli, da so poslanci in senatorji le sebi zvišali pokojnine in zvišali so si plače, ter si določili po tisoče na leto več kot prej za najemanje svojih privatnih klerkov ter za razne druge stroške.

Sicer pa je sedaj najbolj v modi napadati "komuniste". Toda v tem so republikanci Trumana prekosili, čeprav je bil baš on, ki je proglasil doktrino borbe proti komunizmu vsepovsod po svetu.

Na svoji agitaciji Truman ne bo več sprejel tako simpatično kakor je bil v zadnjih predsedniških in kongresnih volitvah. Ljudje so bili z njim ker so vedeli, kako so mu v njegovi stranki na konservativni in na liberalni strani stregli po nominaciji ter ga hoteli nadomestiti s kakim drugim, ki je bolj inteligenten in ki bi imel med maso večjo privlačnost. Truman se jim je zoperstavil, dobil nominacijo in zmagal. A z njim vred je zmagala tudi demokratska stranka. V prejšnjem kongresu je imela večino republikanska stranka. V sedanjem gospoduje demokratska.

Toda kaj s Trumanovimi ter njenimi ljubljami? Najbolj neredno je tistim unijam, ki so se toliko trudile in potrošile za zmago Trumana in njegove stranke, v veri, da bo Taftov-Hartleyjev protinijmski zakon odpravljen, pa je še prav tako v veljavi kakor je bil in izgleda da tak tudi ostane negleda ali dobe večino prihodnjega novembra spet demokraci, ali pa če jo republikanci dobe.

Predsednik Truman je sicer še popularen, a nič več ne bo (Konec na 3. strani.)

KULTURNA KRONIKA IZ JUGOSLAVIJE

Slovenski pesnik in pisatelj Engelbert Gangel, višji šolski nadzornik v pokouju, je bil 28. februarja pokopan v Metliki. Pisal je pesmi, drame in povesti. Bil je sodelavec "Ljubljanskega zvona" in Mohorjeve družbe ter zaslužen mladinski pisatelj. Sodeloval je tudi kot pedagoški pisatelj in časnikar. Skrbel je za šolske knjige in jih pomagal sestavljati.

V Mariboru je bila ustanovna skupščina zveze kulturnih in znanstvenih delavcev mariborske oblasti. Zveza ima namen pospeševati ter dvigati kulturno in znanstveno delo, povezati in zblíževati med seboj vse kulturne in znanstvene delavce ter prirediti predavanja, diskusijske in zbirne večere za razširitev njihovega obzora. Glasiło zveze bodo "Nova obzorja". Ustanovljeno bo tudi vedro gledališče.

Prvi koncert mladinskega zbora slovenske filharmonije, ki je bil v Ljubljani v začetku marca, so izvajali mladi pevci iz vse Slovenije, ki obiskujejo ljubljanske šole, stanujejo pa v mladinskih domovih "Anice Černejeve" in "Ivana Cankarja". Tazbor bo obnovil dobro tradicijo "trboveljskih slavčkov", ki so si ustvarili sloves tudi v tujni. Mladi pevci so nastopili na akademiji, ki jo je priredil glavni odbor AF2 v počastitev 8. marca pri čemer so prisostvovali tudi žene iz še neosvojenih Koroske in Primorske ter nekaj žena iz Norveške, ki so se nahajale kot gostje organizacije AF2 tiste dni v Ljubljani.

Razstava umetniške fotografije v Ljubljani je prva povojna

republika razstava te vrste. Najboljša dela bodo izbrana za razstavo jugoslovanske umetniške fotografije v inozemstvu.

"Slovenski pravopis", ki je bil nedavno dotiskan, nosi posvetilo spominu Otona Župančiča. V uvodu k 2. številki "Novega sveta" piše Mirko Rupel o Župančičevem delu pri nastajanju novega slovenskega pravopisa.

V drugi številki "Novega sveta" sodelujejo Fran Albreht z "Napis", ki so posvečeni spomenikom iz Narodno-osvobodilne borbe in s kritičnim člankom "Ob mladinski poeziji Iga Grudna", v katerem govori o izrazitem čutu pokojnega pesnika za otroško psiho. V reviji sodelujejo Matej Bor s pesmijo "Pepelnica burja", Zora Tavčar s pesmimi "V dežju", "Pojdeva med ljudi" in Vida Taufer s pesmijo "Žrtvam". Drago Segar obkroži odlomek predelave Tavčarjevega romana "Visoška kronika" v filmski scenarij. Miško Kranjec je zaključil reportažo sodobnega življenja prekmurske vasi "Zemlja in človek", Vlado Hlabjan pa nadaljuje novelo "Njuni maji". V rubriki "Kritika" je članek o drugi knjigi Puškinovega izbranega dela "Povesti" iz serije, ki jo je začela izdajati Državna založba Slovenije. Rubrika "Naši problemi" prinaša sestavek Stanka Škerlja "Naloge slovenske romantike — in ljubljanska romanistična stolica". Taras Kermanner analizira v rubriki "Gledališče" komedijo španskega dramatika Calderona de la Barca "Dama-škrat" in njegovo u-

(Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Naši delovni ljudje razpravljajo, kako ohraniti kar imamo, kaj se da še izboljšati, in pa — kar je glavno — kako naše ustanove gmotno podpreti, ker če ne plačar računov, si ven.

V prejšnji številki je upravnik v svoji koloni opisoval težave, ki jih imamo z izdajanjem Ameriškega družinskega koledarja. In svari, "da ga ne boste mogli dobiti ne o božiču, in ne o kresu, ne za dolar in pol in ne za pet dolarjev, sploh za noben denar", kadar se še ostali utrudijo.

Takozvano delo za "narod" je med ameriški Slovenci malo upoštevano. Cerkev si je boljše pomagala, ker ona ima blagoslove in potne liste v večni raj. Mi ne moremo ničesar takega obljubiti ker za vsako stvar je treba pri nas delati in za vsako izboljšanje družbe je treba v boje, ki zahtevajo časa, žrtve in denarja. Gospodujoči imajo denarja in zapravijo v dnevnem tisku, v radiu in v "televiznu" milijone. Mi jih nimamo. Torej delaj "za narod", za proletarijat in za pravičnost dokler ne omagaš, ali pa dokler se ne naveličaš.

Upravnik Udovih pravi, da le ako vse izvede letošnjega Ameriškega družinskega koledarja prodamo, bomo pokrili tiskovne stroške. Saj veste — ako greste po knjigo v angleščini s tolikšno vsebino, boste zanj plačali od \$3 do \$5. Pri nas pa ji je cena \$1.50. A tiskarji prejmejo prav toliko plače, kadar stavijo knjige, ki so s tolikšno količino čitva prodajajo po \$5, kakor jo prejema kadar stavijo našo to vsakoletno publikacijo.

Pred leti je nam koledar donasal dobiček, največ s pomočjo oglasov. Toda dočim smo knjigo podražili skozi nekaj prejšnjih let le na \$1.50, torej le 50 odstotkov, so pa tiskovni, poštni in knjigovezični stroški narasli skupno nad STO odstotkov.

Sotrudnikov pa je čedalje manj. Ne da bi vsi pomrli. Naveličali so se. Pri nas ne dajemo honorarjev — ne zato ker jih bi sotrudniki ne zaslužili, ampak ker ni denarja niti za najnujnejše. Ne da bi od nas sotrudniki sicer kaj pričakovali, kar se gmotne strani tiče, toda polenili so se. Ne sicer še vsi, a dobiti kaj gradiva od njih je čedalje težje.

A ne samo pri nas! V tej številki ima članek o SANSu Fred A. Vider, v prejšnji je bil ponatisnjen članek Antona Gardna, že prej so pisali nekateri drugi, a večina onih, ki je delala, je utihnila.

Imeli smo sijajno uspešajočo kulturna društva, a ko so se vodilni člani utrudili in če si niso dobili namestnikov, so začela hirati in končno preminula "lahke smrti".

V Chicagu npr. smo imeli že mnogo slovenskih pevskih zborov. Nudili so nam nekateri zelo sijajne koncerte — a šli so — namreč zbori, drug za drugim. Sedaj pravi v našem mestu le še "France Prešeren", ki bo imel koncert v nedeljo 7. maja.

Od kar je bil ustanovljen "Proletarec", je prenehalo že mnogo slovenskih časopisov in revij. Noben izmed njih ni bil nadomeščen z novim. Kar jih je še takih, da niso povsem trgovski, ali da niso glasila podpornih organizacij, se bore za obstanek iz dneva v dan. Težko gre, ker ni v zaledju teh publikacij nobene organizacije, ki bi se še brigala za naše stvari. Izjema so le katoliške skupine, ker so si dobile iz vrst razseljenecv (beguncev) precej več ali manj solanih mladih ljudi, ki so pritiskani v delo, da nadomestijo starejše slovenske duhovnike in lajke.

O Ameriškem družinskem koledarju je imela sicer kratko, toda zelo prijateljsko oceno Enakopravnost, in to kar na prvi strani. Omenili so ga s krajšimi noticami do dneva ko to pišemo tudi Prosveta, Nova doba in Glas naroda.

Tudi delodajalci imajo svoj "praznik"

Vladna statistika delavskega departmanta dokazuje, da je zaposlenost v industriji na visku — a na drugi strani v drugih stetištih pa priznava, da se številno nezaposlenih delavcev sčue med štiri in pet milijoni in da je bil sto in stotosečem delavnik ekrajsan in z njim seveda tudi zaslužek.

Na drugi strani pa trgovski departament navaja podatke, iz katerih je razvidno, da se dobički večine velikih korporacij v prvi četrtini tega leta v primeri z lanskim enako dobo niso znižali temveč se zvišali. Vzrok je uvažanje ekonomije (izpopolnjevanje strojne produkcije v masnih obratih), toda to pomeni manj zaslužka ter s tem manj možnosti za trošenje v trgovinah, za potovanja, obleke, za kino in za vse sorte druge stvari. Trgovine v splošnem so v letošnjih dohodkih nazadovale, toda ne v dobičkih, ker tudi one uvažajo "ekonomijo" v svoje obrate. Delavcev potrebujejo manj, producirati morajo več in plačani so nižje. Sedaj je namreč delavcev spet na izbiro. Torej kadar dobiš delo, se pri-ganjanj, ker drugače boš odslav-

ljen. Vsled teh razmer gre trda tudi nekaterim unijam. Posebno onim, ki so bile izključene iz CIO in bile označene za "sopot-nice komunistične stranke". Toda tudi ostale unije CIO so nazadovale, ako so trditve glasil levičarskih unij v pravem. Menijo namreč, da je CIO izgubila po vojni že tri milijone članov. Ob koncu vojne je vodstvo CIO trdilo, da ima približno sedem milijonov članov, sedaj pa jih je —kot trdijo kritiki, le še kakih tri in pol do štiri milijone.

Manj prizadete so unije AFL, a tudi one so nazadovale — saj nekatere izmed njih.

Tudi uniji premogarjev se ne obetajo dobri časi. Koliko vpitja je bilo o izgubi zaslužka premogarjev radi njihovih stavk ter "prostovoljnih" počitnic, in kakšno silno pomankanje premoga je nastalo — a komaj so se rudarji vrnili v rove, že je "jam-ranje" o pomankanju tega kuriva prenehalo. A v času stavke pa so delali rekupci s premogom visoke dobičke vsled podražitev in pa ker so se ob enem iz-nebili pod imenom premoga vsa-ke še tako zanič črne šare v ka-

teri je bilo včasih več kamenja kot pa premoga.

Tudi s penzijami ne gre glad-ko vzlic novi pogodbi.

Unija UMW ima pred sabo problem, kako to industrijo oz-draviti a splošno mnenje eko-nomov je, da bo treba številu premogarjev in rovov še bolj znižati, ako se hoče doseči sta-bilnost v zaposlitvi. Tako pa bo-do morda eni spet delali vse ših-te, drugi pa po dva ali tri, ali pa nič. Toda za tako ureditev ni bilo treba načrtnega gospodar-stva, ki pa ga ameriška premo-govniška industrija ne pozna ni-ti toliko kot npr. za svoje stvari jeklarska ter avtna industrija.

Treba bo torej še veliko truda, predno se ta problem reši saj v toliko, da premogar ne bo dan za dnem v ekonomski nego-to-vosti, kakor je že skoro zadnjih trideset let.

Toda kje dobiti zaslužek za one, ki so odvisni? To je v seda-nji naši ekonomski družbi kaj-pada njihova briga. "Free enter-prise" nič ne porajta ako imaš delo ali ne in prav nič mu ni-kadar te odslavi. Kako boš živel družino in sebo, to ni delodajal-čeva briga.

Velik nauk unijam je tudi stavka, ki je šla pri Chryslerju že v četrti mesec. Kompanija je v oglaših po Ameriki pripo-vedovala, koliko so njeni delav-ci — katerih je pri nji direktno uposlenih kakih 90,000, izgubili na zaslužku, koliko so trgovci na škodi, oblasti na davkih in da je vsemu temu krivo vodstvo uni-je, ker sili z glavlo skozi zid. Ko-liko je korporacija izgubila, te-ga ne pripoveduje, vendar je jasno, da ako tovarne stoje, ni produkcije, ni dohodkov, a stroš-ki z vzdrževanjem pa so ven-dar/c. Ravnatelji so plačani ka-kor poprej, enako razno tehnič-no osebje, a vendar je bilo vsled te stavke odslavljenih še kaih 40,000 drugih delavcev.

V tem boju se ne more nihče izgovarjati na komuniste, kakor so se pri Allis Chalmersu, ker sedaj je unija UAW "levičar-jev" očiščena in je pod popol-noma konservativnim vodstvom. To bi bilo lahko vodjem CIO nauk, da je korporacijam vse-eno, kdo je v odboru unije — njim je za profite, ne pa da bi ugodili zahtevam svojih delav-cev, pa naj jih vodi kak "rdeč-ka" ali pa Walter Reuther.

CHICAGO

Koncert pevskega zbora

FRANCE PREŠEREN

v nedeljo 7. maja

American Hall

1440 W. 18th St.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za priobčitev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovick

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

KAJ BO S TRSTOM?

Demonstracije študentov v Trstu proti "terorju", ki ga uganja "Tito nad Italijani v jugoslovanski coni" "Svobodnega tržaškega ozemlja".

Protesti kominformovcev v Trstu, pa tudi v ostali Italiji "proti Titovi teroristični kliki". Obnovitev zahteve italijanske vešinske stranke (krščansko-demokratske), ki ji načeljujeta ministrski predsednik Alcide de Gasperi ter Vatikan, da naj se tržaško vprašanje vendarle enkrat reši s pridruženjem vsega mesta ter njegovega zaledja "nazaj k Italiji".

Italijanski minister vnanjih zadev grof Carlo Sforza pričel novo ofenzivo v Zed. državah, v Angliji in v Franciji, da naj vendar že izpolnijo svojo obljubo za vrnitev Trsta Italiji.

Isti grof Sforza v tej svoji kampanji pravi, da se bo z Jugoslavijo Italija glede Trsta najlažje sama pobotala.

Predstavniki jugoslovanske vlade odgovarjajo — ne — Trsta ne bomo več prepustili Italiji, ne njegovega popolnoma slovenskega zaledja.

Vplivni italijanski državni omenjene krščansko-demokratske stranke ter drugih nacionalističnih skupin dokazujejo vladi v Washingtonu in v Londonu, da je zanj vendarle važnejše biti v zavezništvu s konservativno, "demokracično" Italijo, ker je močna kulturno, v prebivalstvu in zgodovinsko, kot pa da bi se oslanjale na Tita ter na njegovo razrahljano državo, o kateri "ne veš ne ure ne dneva, kdaj razpade", ali pa kdaj se poda na spokorniško pot v Kremenlj (Kremlin).

Slovenski klerikalni ubežniki, ki vedre v Trstu, v Gorici in v Rimu, svetujejo v svojem glasilu ustanovitev nove države, v kateri naj bi bil katoliški Trst, Slovenija in Hrvaška, ker sta katoliški deželi, in Avstrija, ker je tudi katoliška, in vsem tem teritorijem je Trst prirodni izhod na morje.

Sovjetska vlada zahteva, da naj se ameriške ter angleške čete ter njihove bojne ladje umaknejo iz Trsta, prepusti se naj ga pod nadzorstvo organizaciji Združenih narodov, kakor določa mirovna pogodba z Italijo in ob enem si naj ljudstvo STOja izvoli pravo po svoji vesti — tako kakor je navedeno v pogodbi, v kateri sta se Italija in s tem tudi Jugoslavija odpovedali Trstu.

Kaj mislijo Jugoslovani, predvsem Slovenci na STOju? Kar je kominformovcev med njimi, so kajpada z Italijo, a v zadregi, kakor je v zadregi glede tega problema tudi vsa italijanska komunistična stranka. Je pridružena kominformu in kot taka se mora ravnati po navodilih vnanje politike sovjetske vlade.

Slovenci, ki se prištevajo k "Titovi kliki" pa so da Trst ostane ali samostojen kot določa pogodba, ali pa da pride v svoje naravno zaledje, namreč v Jugoslavijo.

Slovenski tisk na Primorskem o tem veliko razpravlja. Tržaški "Ljudski tehnik", ki zastopa vnanjo politiko jugoslovanske vlade, piše o tem sledeče:

"Glede Trsta in vsega ostalega ozemlja, naseljenega s Slovenci in ki ni priključeno k Italiji kakor ne k Jugoslaviji, so razni vodilni jugoslovanski državniiki dali v zadnjem času dovolj-jasnih in nedvoumnih izjav, ki povedo, da se Jugoslavija tem krajem ne more odreči in da ne

pristaja na nikakršne odločitve, ki bi te kraje ponovno spravile pod tujo nadoblast. Za Kardeljem je tako odločno stališče Jugoslavije podal tudi notranji minister LR Slovenije, ko je dejal, da delajo imperialistični italijanski krogi zgrešen račun, ko mislijo na Trst in ostale s Sloveniji naseljene kraje.

Kot znano so te izjave sprožile s strani italijanskih iredentistov in imperialistov vik in krik. Podprti od italijanskih kominformističnih šovnistov, so začeli igrati na staro ploščo o "jugoslovanskem terorju v coni B", o slovanizaciji Italijanov, o raznih kršitvah mirovne pogodbe itd. Posebno so to gonjo ojačali v zvezi z administrativnimi volitvami, ki so se v jugoslovanski coni STOja vršile meseca marca z veliko zmago ljudske fronte. Silno se v Italiji hujujejo tudi na ustanovitve carinske unije med cono B ter Jugoslavijo.

Vsa ta gonja izraža zavest italijanskih imperialističnih in iredentističnih krogov, da so zama vsi njihovi pohlepni načrti, dokler je tu socialistična in neodvisna Jugoslavija, ki zna braniti interese svojih narodov. Isto izraža tudi memorandum italijanske vlade, ki je bil pred dnevi izročjen jugoslovanskemu poslaniku v Rimu, v katerem italijanska vlada protestira proti vzpostavitvi carinske unije med FLRJ in cono B in v katerem istočasno medlo izraža svojo pripravljenost na pogajanja med vojaškima upravama obeh con za dosego ekonomske in carinske unije obeh con.

Da ima italijanska vlada pri tem svoje načrte v smislu kominformistične "boljše rešitve" v prihodnosti ni težko ugotoviti, saj je ista vlada na tovrstne predloge jugoslovanske vojaške uprave že od vsega početka odgovarjala negativno.

Iz gornjega kratkega članka ter iz drugih v italijanskih ter slovenskih listov na Primorskem je lahko ugotoviti, da je tržaško vprašanje sedaj celo bolj zamotano kot pa je bilo ob koncu vojne.

Dne 21. maja pridejo v La Salle "Trije vaški svetniki"

La Salle, Ill. — V nedeljo 21. maja bo tu gostoval dramski klub krožka Progressivnih Slovencev iz Chicago. Vprizoril bo šloaško v treh dejanjih "Trije vaški svetniki". Vprizorjena bo v Slovenskem narodnem domu. Pričetek ob treh popoldne.

Ta šaloigra je bila z uspehom podana že v mnogih slovenskih naselbinah, med njimi v Chicago, Waukeganu in v Milwaukeeju.

Smejal se boste ob odigravanju prizorov in smejal se boste tudi ko bo že igre konec. Ne bo vam šla zlepa iz spomina.

Nadejamo se zelo velike udeležbe. Po igri bo prosta in plesna zabava.

Vstopnina je samo 75c.

To pririditev aranžira tu krožek Progressivnih Slovencev št. 15 v proslavitev dvestletnice svoje ga obstoja. — Frank Martinjak.

ALI SODELUJETE?

Dolžnost vsakega delavca je pomagati v borbi proti krivici kam in za boljše razmere.

Ker predsedniki niso zidani na razumu, jih je z logiko nemogoče uničiti. — Tyrone Edwards.

PO PRVEM MAJU

(Konec s 1. strani.)

svetovno vojno je bil to dan socialne demokracije ter strokovnih unij. Ko je zavlada Hitler, je proglasil Prvi maj za zapovedan praznik, da mu vzame revolucionarni značaj. Letos se je zbralo v sovjetski coni Berlin prvega maja kakih tri sto tisoč ljudi. Vršile so se svečane parade, v katerih je marširala tudi ljudska policija, ki šteje več tisoč mož, in mladina. Ameriški reporterji priznavajo, da je bila ta parada zelo impozantna. V zapadnem Berlinu, ki je zavezniška cona, pa so se zbrali sovražniki komunistov ter pričeli z izgredi proti njim. Mesto je bilo polno zavezniškega in sovjetskega vojaštva "za vsak slučaj".

"Mrzla vojna", ki je bila prvega maja v nekaterih krajih že tudi vroča, se je ob tej priliki odražala posebno v Berlinu in v Parizu. In pa v Zed. državah.

Prvi maj je nekoč praznoval v naši deželi zelo veliko delavcev. V nekaterih premožovniških revirjih so rudarji prvega maja ostali doma. Prvi maj so pred leti praznovali tudi unije delavcev oblačilne industrije. Do ustanovitve komunistične stranke je levičarsko delavstvo v Ameriki prvi maj solidarno praznovalo. Potem pa vsaka struja zase. Nekaj let pred vojno se je komunistom v Chicago in posebno v New Yorku posrečilo organizirati zelo velike poulične manifestacije. V sedanjih "protirdečarskih" histeriji tega ni več. Večnoma so se na letošnjega prvega maja vršili le shodi in patriotske parade, ki jih je aranžirala Ameriška legija s sodelovanjem raznih drugih organizacij. Imele so značaj lojalnosti ameriškemu sistemu kakršen je in bile protest proti komunizmu.

V nekem manjšem mestu v Wisconsinu je Ameriška legija vprizorila "komunistično revolucijo", da se ljudstvo uveri, kakšna bi bila, če se bi res dogodila. Lokalni časopis je prvega maja izšel v rdečem okviru s proglasi in z ukazi "komunistične" diktature. Župan mesta je bil že zgodaj zjutraj, čim se je "revolucija" pričela, "aretiran" enako tudi vsi občinski odborniki, trgovci in bankirji pa so bili "odpeljani" v koncentracijsko kempo. Vsa imovina jim je bila "zaplenjena". Ameriška legija je to "revolucijo" že dolgo oglašala in v mesto so prišli asnikarji in fotografi od vse-povsod, da vidijo "komunistični preobrat" v akciji.

Naslednji dan je bilo v mestu spet vse "buržvazno" in komedije je bilo konec.

Tak je bil letos prvi maj — skoro v vsaki deželi so ga drugače praznovali in tudi protesti so bili različni. Prvič je dobil svoj pomen leta 1886, ko je AFL proglasila prvi maj za dan demonstracij v prid zahtev za osemurni delavnik. Od tedaj se je po svetu veliko spremenilo. In se bo še.

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovick

Danes začnem to kolono s predmetom, ki je navidezno lokalnega pomena, toda če pomislimo je mnogo obširnej, kot se prvotno vidi, ker dokler se take stvari vrše po raznih krajih te nove domovine, je znamenje, da je tu naš narod še živ in agilen in upam, da ostane tak še dolgo v bodoče.

Ne dolgo tega sem v tej koloni omenil razne organizacije, ki se imele v preteklih tednih svoji priredbe, med njimi sem nazadnje omenil tudi pevski zbor France Prešeren, ki bo imel svoj pomladanski koncert prihodnjo nedeljo popoldne 7. maja v American Hall na 1440 W. 18th St. Prične se ob 3 uri pop. Prešeren je vam dobro znan. Tudi oni, ki so mu bili včasih nasprotni, priznajo, da je zbor vršil častno in koristno delo vseskozi svojega obstanka in to še nadaljuje. To mu je bilo mogoče zato ker ga je naš narod veskoko podpiral, ker le v skupnem delu je mogoč uspeh. To še velja danes in bo v bodoče. Vse naše organizacije so odvisne od splošnega zanimanja za skupno delo, ker brez tega je življenje vsake skupine revno in kratko.

Programi, ki jih je zbor predvajal vso svojo dobo, so bili zanimivi ter zabavni in tako bo tudi ta prihodnjo nedeljo raznoličen in zabaven, po programu bo pa prosta zabava in ples ob zvokih Joe Kovichevega orkestra. Dvorana, v kateri se to vrši, je zelo privlačna za zabave, ker je v sredini plesišče, okoli kraja za eno stopinjo višje so pa mize ob katerih lahko sedite in gledate plesalce, ki se z lahkoto vrtijo po gladkem podu, če se pa vam zljubi, pa lahko pograbite to ali ono, ali tega ali onega, kakor pač slučaj nanese in se pridružite vrtelcem parom.

Na sporedu bo tudi zbor Ženske zveze, Tomaž Cukale, Franke Sternisha ml., mlajši člani zbora bodo imeli svoj del pro-

gramov, pa bi mogoče lažje prebrali težave, ki so vezane z izdajanjem te knjige.

IGNAC ULJI je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$2. Če se ne motim, da tudi njemu zdravje bolj slabo služi.

THOMAS SVETLIK je prišel v urad po koledar in prispeval listu v podporo 50c.

ANTON MALI se je tudi ustavil tukaj za koledar.

Staunton, Ill. — Anton Ausec je obnovil naročnino na list, mu prispeval 50c v tiskovni sklad in poslal vsoto za koledar. Ob enem poroča, da je bil tri mesece v bolnišnici. Zdjaj mu gre že na boljše. Obeta v kratkem opisati kaj več o ondodnem kraju.

Virden, Ill. — Frank Ilersich je obnovil naročnino na list in mu prispeval v podporo \$2. Poslal je tudi vsoto za dva koledarje s pripombo, da "dočakali smo jih pa le, če so prav pozni. Pritoženga nič ne drži, bo pa etiva za daljši čas in stem se bo tudi leto malo skrajšalo v koledarju" — in nadaljuje, mogoče bodo prihodnji bolj točni — moja izjava je, če ne bodo bolj točni, jih sploh ne bo.

Waukegan, Ill. — Paul Bartel je poslal naročnino in listu v podporo \$2. Ob enem čestita uredniku koledarja na izvrstno urejenem delu.

West Frankfort, Ill. — Frank Kochevar je poslal vsoto za naročnino, za koledar in listu v podporo \$1. Omenja, da je tudi on eden tistih penzionistov, ki že sedem mesecev ne prejema pokojnine, upa pa, da se v kratkem preokrene. Dostavlja, da je naročnik Koledarja in čitatelj že od leta 1917. Prejšnja leta ga je čital za pečko, zdaj ga bo pa v senci pod drevesom, kot pravi. Presneto — v Chicago ga še vedno čitamo za pečko, dasi smo že v maju.

Arma, Kans. — Anton Shular je ponovno naročil osem koledarjev, zadnjič sem jih poslal 25, pa so menda že vsi šli.

Gallup, N. Mex. — Mary Marinsek je poslala naročnino za Franka Hrena, ki je prispeval listu v podporo \$1 in M. Marinsek 60c.

Cleveland, Ohio — Antonu Jankovichu so obnovili naročnino Louis Cedrič, John Starman, Frank Tabor, Andy Testen in Karol Zakelj. Sporočil je tudi, da je končno tudi on dobil koledarje. Zdjaj vem, da bosta zaposlena s Krieblom, ker jih imata precej na roki.

Se Cleveland — Joseph F. Durn je poslal članarino Prosvetni matici za društvo "V Boj" št. 53, SNPJ kateremu je tajnik, in znesek za deset koledarjev, katere je razpečal med svojimi prijatelji.

Cleveland, Ohio — Erazem Gorske je poslal razne pesnitve, prejetje iz stare domovine od Mare Tavčarjeve, ki je v pokoji v Ljubljani, s katero ima pisemske zveze, kakor tudi z več drugimi.

Shadyside, Ohio — George Vucelich je poslal članarino Prosvetni matici za društvo št. 258 v Bellaire, Ohio, znesek \$6. Tudi ta pričakuje pokojnine če jo bo kaj.

Toledo, Ohio — Leo Stolf je obnovil naročnino, poslal za koledar in listu v podporo 50c.

Youngstown, Ohio — John Tancek je poslal naročnino za Jack Tavčarja, Power Point, O., in znesek listu v podporo, ki so ga prispevali Jack Tavčar \$1, Charles Bogatay, Power Point \$1, in sam John Tancek \$1.

Greensboro, Pa. — Johana Pecjak je obnovila naročnino in prispevala listu v podporo \$1.

Homer City, Pa. — Frank Bostjančič je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$1. Omeni, da je pričakoval, da ga bo naš sodruknik Anton Zornik obiskal, ko je pa čital v listu; da ga bolezen nadleguje, se je odločil, da sam pošlje gori omenjeni znesek. Želi pa Zorniku, da bi okrevljal na pomladnem soncu in se zopet utrdil za potovanja. Poleg pa doda, da je tudi on eden izmed onih, ki so mu rekli v marcu 1949, da je že dovolj zrel za v pokoj in se je udal, dobil je že pet čekov — to je bilo od začetka, zdaj pa že osem mesecev ničesar. Pravi — da vse

le pri obljubah ostane."

W. Aliquippa, Pa. — George Smrekar je poslal naročnino za Franka Simonichja. Smrekar pa prispevala listu v podporo 60c. Sporočil je tudi, da je prejel koledarje, katere zdaj razpečava. Vse drugo bo po želji urejeno.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozic je naročil koledarje in upam, da jih bo že imel razpečane, ko bo čital to poročilo.

Uniontown, Pa. — Louis Dornik je poslal članarino Prosvetni matici za federacijo SNPJ v Fayette in Green krajih, znesek \$24, to je za 1949 in 1950. Poleg tega je tudi naročil šest koledarjev.

Star City, W. Va. — Lawrence Selak je poslal naročnino za Johna Prelca ter znesek za 12 koledarjev, katere je razpečal in naročil še tri. Listu v podporo sta prispevala John Prelc 50c in Selak pa \$2.40.

Thomas, W. Va. — Lenhart

Werdinek je poslal znesek za deset prodranih koledarjev in prispeval listu v podporo \$1.

Forest City, Pa. — Z obžalovanjem smo prejeli pismo v katerem poroča Felix Rozina, da je preminul Frank Leben, in ravno na njegovega pogreba dan 22. aprila so prišli tri koledarji, katerih je naročil petindvajset, da jih razpeča med svojimi znanci. Povedano mi je bilo, da je bil Leben nekoč zelo aktiven v naprednih vrstah. Na drugem mestu je več o njem. Zgubili smo agilnega sodruknika, šel je za mnogimi drugimi, ki so zaslužili, da se jih spominjamo. Vsem preostalim naše sožalje.

Felixu Rozina pa hvala za sporočilo — in, da se je on zavezal za koledarje. Vsi v oni okolici jih lahko dobite pri omenjenemu na 116 Vine St., Rt. 2. Sežite po njih, četudi so pozni — saj svetniki v koledarju so ravno v tistih nebesih kot so bili pred štirimi meseci in še prej, toraj jih ne podcenjujte zato.

NEKAJ O SANSU PRED KONVENCIJO

F. A. Vider, predsednik SANSa

Konvencija Slovenskega ameriškega narodnega sveta je predurmi. Prične se v soboto 27. maja v Clevelandu. Da bo uspešna, mora biti več zanimanja kot ga je med nami v javnosti za to zborovanje opažati. O vprašanju po vzrokih te stagnacije bi se dalo obširno razpravljati, zakar mi pa čas ne dopušča, sicer pa, četudi bi več govorili, bi to položaja vseeno ne spremenilo. Ugotoviti pa je treba eno in to je, da so sedanje notranje razmere naše dežele temu mnoge krive; oziroma propaganda, ki se jo širi proti vsemu naprednemu gibanju in tako tudi proti tej organizaciji. SANSu sovražno časiopisje, kakor posamezniki, ki se ne zavedajo položaja današnjih dni, strašijo naše ljudi z raznimi "parklji", pa so se nekateri zbal in potihnili, kar je slabo znamenje za našo svobodo.

Organizacija SANS je med ameriški Slovenci igrala jako važno, koristno in plemenito vlogo od svojega početka do danes, tako namreč, da se ni treba nikomur sramovati, ki je bil ali je še njen član, kakor tudi ne tistim organizacijam, ki so ji dajale oporo v moralnem ali gnotnem oziru. V ti organizaciji se ni delalo nobenih zarot proti nikomur. Ravnotako ni služila kateremu koli režimu, pač pa ljudskim interesom in vsa naša zborovanja so javna, kakor tudi poslovanje odprta knjiga javnosti. Naj že govorijo nasprotniki o ti ustanovi kar hočejo, dejstvo vseeno ostane, da je v kratki dobi njenega obstoja storila toliko koristnega dela v interesu svojih krvnih bratov in sester onkraj morja in v moralnem oziru tudi med nami v ti deželi, da ga more pošteno oceniti le tisti, ki zna trezno presojeti sedanjí svetovni položaj.

Tudi tiste naše bratske podporne organizacije in ustanove, ki so sodelovale s SANSom in katerih člani so bili aktivni za to organizacijo, niso vsled tega treple nobene gnotne škode. Člani bratskih ustanov, ki so bili agilni ter delavni za SANS, jih pri tem niso zanemarjali baš iz razloga, ker je njihova ustanova podprla to ljudsko gibanje. Zavest naprednih rojakov in rodoljubov je bila tako močna, da so se uspehi njihovih aktivnosti in naporov kazali vsestransko. Da je to resnica potrjuje dejstvo, da kakor hitro je postala mlačnost do SANSa, tako tudi pešajo splošne aktivnosti med nami.

Vprašanje bodočnosti SANSa

Na to vprašanje bi mogla konkretno odgovoriti le naša tukajšna javnost, tista namreč, ki se je za to ustanovo zanimala, vodila uspešno agitacijo, dajala finančno podporo itd. Ako to naše občinstvo smatra, da je organizacija še dalje potrebna, da zna še mnogo koristiti težnjam našega tu živečega naroda in kajpada obdržati še nadaljnje vezi z rojaki onkraj morja, tedaj so tu dobri pogoji za bodočnost. Če tega ni, oziroma da med večino teh prevladuje mnenje, da je SANS dovršil svojo zgodovinsko nalogo med nami in za bodočnost jugoslovanskih narodov, tedaj ga nihče več ne ohrani pri življenju.

Naravno in razumljivo je, da članstvo SANSa pričakuje od

uradnikov, da izrazijo svoje mnenje o tem važnem vprašanju, katero bi znalo stvari mogoče nekaj pripomoči, ne bo pa prineslo čudežev.

Ker v političnem in kulturnem oziru med našim tu naprednim elementom postaja vedno večje mrtvilo in ker je naša dolžnost kot državljanov te dežele, da se udeležujemo na tem polju, ter pomagamo graditi družbo boljše bodočnosti, bi bila te vrste organizacija za nas zelo potrebna. Vprašanje pa nastane, če se da SANSa pretvoriti v tako efektivno telo, ki naj bi služilo ljudskim interesom nove domovine. S tem ne mislim reči, da bi bilo treba s starim krajem pretrgati vse nadaljnje vezi, bi se pa moralo posvečati bolj domačim kot tujim problemom. Toda pri tem ne smemo pozabiti na eno važno sredstvo, katero je za take vrste organizacije neobhodno potrebno, to je, če bi se hotela ista uveljaviti ter uspešno voditi svoje delo, bi morala imeti svoje glasilu. Tako bi bilo tudi potrebno na čelo iste postaviti odbornike, ki imajo čas in zmognosti za vodstvo take organizacije, predvsem bi morala organizacija imeti stalno uposlenega tajnika z redno plačilo. Ali smo na vse to pripravljeni? Zgolj govorice ali kritike ne bodo rešile organizacije in tudi dosegli v tem ne bomo kaj posebnega.

Da so napram podpisane, kot odgovornemu uradniku, kritike upravičene, tega ne zanikam, kljub temu je zelo dvomljivo, da bi se dalo v danih okoliščinah komur koli na mojem mestu kaj več doseči.

Program za bodočnost SANSa je pogrebno težko napraviti, mnogo težje pa bo istega uveljaviti, če ne bo ljudstvo za njim. Treba je, da gledamo realistično in da ničesar ne zidamo zgolj na teorijah, če nečemo biti razočarani.

Delegatom SANSa priporočam, da prej ko pridejo na konvencijo, naj se temeljito pripravijo, ne samo med članstvom svojih podružnic ampak kakšno mnenje glede bodočnosti te organizacije prevladuje tudi med ljudmi njihovih naselbin, ker koncem konca se bo treba včasih nanje obračati. Če ni izgleda za večje zanimanje za SANSa v bodočnosti, kot se opaža poslednje čase, tedaj ne bo financ, in ako ne bo financ, tedaj bo treba zapreti urad in ko se to zgodi, je organizacija mrtva.

FRANK LEBEN PREMINUL

Forest City, Pa. — Frank Leben je bil naš pionir. Star je bil 73 let, ko je preminul. V bolnišnico je bil poslan 15. aprila, štiri dni pozneje, po operaciji, pa je umrl. Ugonobil ga je rak. Doma je bil iz vasi Laze pri Borovnici na Notranjskem. V Ameriko je prišel pred 49 leti in živel ves čas tu razen treh let, ko je bil v Clevelandu. Zena mu je umrla pred 32 leti.

Pokojnik je bil tajnik društva št. 27 SSPZ (sedaj združena s SNPJ) skoro trideset let. Ob koncu svojega življenja je bil zapisnikar v društvu 124 SNPJ in tudi društva WOW. Zapušča štiri sinove in hčer. Časten mu spomin. — Felix Rozina.

Kaj bomo z atomskimi bombami in s kontrolo nad njimi?

(Konec s 1. strani.)

no nadzorstvo nad atomsko energijo. To naj bi omogočilo banki Morgan in Dupont de Nemours svetovno nadzorstvo nad vso uporabo atomske energije. Ta odbor je izdelal ameriški načrt za mednarodno kontrolo atomske energije. V njem so: Fred Searls, Herbert Swope, Johnson Hancock in Ferdinand Eberstadt. Tudi vsi ti gospodje so tesno povezani z banko Morgan. Baruch se je med tem postal, zato so ga nadomestili s Frederickom Osbornom. Banka Morgan ni zaradi te zamenjave nič izgubila. Osborn je v vodstvu podjetja Dodge, ki ga tudi kontrolira banka Morgan. Cim bolj so se podjetja z atomsko energijo razvijala, tem bolj jih je ameriška vlada dajala v upravo zastopnikom banke Morgan. Tako imata banka v posvetovalnem svetu za rudnike izmed osmih odbornikov šest svojih zastopnikov; oddelek za surovine pri komisiji za atomsko energijo vodi tudi zastopnik te banke.

To so dejstva, s katerimi se ameriško ljudstvo polagoma seznaja. Zato se ljudje začnejo resno spraševati, ali so resnični tatovi atomske bombe in ameriških atomskih tajnosti res "rdeči volhuni". Resnični tat ameriških atomskih tajnosti pa je banka Morgan.

V pojasnilo na gornji članek iz "L. T." naj bo poudarjeno, da v Evropi še vedno smatrajo banko v New Yorku, ki se je imenovala, oziroma se še imenuje, "The House of Morgan", za celico vsega finančnega prometa ter politike Zed. držav. Nekdo je to bila. Sedaj daje posojila in darila tujim državam naša zvezna vlada. Nekdo je to počel J. Pierpont Morgan. Po raznih križah in polomih, ker ljudje, ki so kupovali bonde takih posojil tujim državam, niso dobili drugega kot parkrat šest ali osem odstotne obresti in potem pa bili ob vse, je to prenehalo. Sedaj je vlada bankir.

Tu, v latinski Ameriki in v Evropi poznajo banko "The House of Morgan" ter njenega takratnega magnata J. Pierponta Morgana še iz dobe pred prvo svetovno vojno.

Sedaj na Wall Streetu dominirajo druge banke, veliko močnejše kakor je bila njegova, toda poslujejo striktno v mejah politike zvezne vlade ter zveznega kongresa. V vladi ki se je kongresu je kajpada vpliv ameriških mednarodnih bankirjev še vedno ogrožen, a prav na svojo roko ne morejo več delati kakor so pred prvo svetovno vojno in posebno še do ekonomske krize leta 1907, ki se je mnogi tako starejši priseljenci še dokaj dobro spominjajo. In potem še vedno do pričetka "zadnje" krize 1. 1929.

Boj sedaj ni več med kakim posameznim Morganom, ali med Trumanom in Stalinom, temveč med dvema ekonomskima ter političnima sistemoma, enega,

ki ga zastopa Moskva in drugega Washington. Ako se bosta mogla kdaj toliko usoglasiti, da se bosta lahko razvijala ter živele drug tik drugega v miru in v vzajemnosti, kolikor že je bo mogoče med njima, bodo strasenja z atomskimi, vodikovimi ter z vse sorte drugimi morilnimi ter rušilnimi napravami prenehala. A za sedaj ni še izgleda, da smo na poti v kakšen res trajen mir.

PRESEDNIK TRUMAN SPET V KAMPANJI ZA SVOJ PROGRAM

(Konec s 1. strani.)

mogel ponavljati svojih prejšnjih obljub, ker saj je pred dvema leti vendar on zmagal in z njim vred njegova stranka, ki je istotako osvojila njegov program ter ga obljubila izvesti, če pride na krimlo.

O obljubljenih svoobdščinah naračunostnim, verskim ter plemenskim manjšinam ni nič. Obetanja nočejo izpolniti ne demokrati, ne republikanci, dasi se slednji delajo za prijatelje črncev. Saj je bil Lincoln vendar republikanec in jih je on osvobodil iz telesnega suženjstva.

Tudi z vnanjo politiko svoje administracije se Truman ne more pohvaliti. Izgubil je Kitajsko, toda zmagal je v Grčiji, ampak za kolikšno ceno? In za koliko časa? Pri zadnjih volitvah v grško zbornico je dobila izmed vseh strank največ glasov koalicijska, za katero so glasovali levičarji, predvsem pristasi bivših gerilcev, ki so bili v bojih tepeni s pomočjo ameriške intervencije.

Prav tako se ne bo mogel Truman na svojih shodih hvaliti z ekonomijo na pošti. Dočim razmetavamo milijarde v histeričnem oboroževanju in niti se nikomur ne zdi ekonomično, ako trošimo stotine milijonov za kupovanje krompirja, žita, bombaža itd., zato da te stvari potem uničujemo namesto porabimo.

Kulturna kronika iz Jugoslavije

(Konec s 1. strani.)

prizoritev v ljubljanski Drami. "Kronika" prinaša poročilo o drugem kongresu jugoslovanskih književnikov. V sestavku "Literatura drugih jugoslovanskih narodov v slovensčini" je pregled prevodov iz jugoslovanskih slovstev, ki so jih izdale slovenske založbe od maja 1945. do konca leta 1949. Sledita poročila o hrvatskem prevodu "Iliade" in izdaji Kajuhovih pesmi v bolgarsčini ter o povesti Juša Kozaka "Gašper Osat" in dnevniki zapiski Edvarda Kocbeka iz partizanskega življenja "Tovarišja". B. B. ocenjuje zbirko enajstih črtic češkega pisatelja Jana Drde z naslovom "Nema barikada", ki jih je izdala "Mala knjižnica" in kmečko povest pisateljice Mimi Malenšek—Konič "Matjaž", ki je izšla v pre-

teklem letu pri "Slovenskem knjižnem zavodu".

Slovenski knjižni zavod je izdal novelistično zbirko Ignaca Koprivca "Sestanki". Knjiga obsega osem novel, ki obravnavajo začetke nove socialne stvarnosti na vasi — prvo fazo razvoja slovenske vasi v socializem. Pisatelj se omejuje predvsem na Slovenske gorice.

Isti zavod je izdal v slovensčini Stendhalove "Italijanske kronike". Knjiga obsega tri novele iz renesančne Italije, med njimi "Vanina Vanini", ki opisuje borbe karbonarjev.

V knjižnici slovenskega gledališča je izdal Slovenski knjižni zavod Goldonijsko veseligrro v treh dejanjih "Lažnivec".

V Zenici so odprli novo oblastno ljudsko gledališče, ki je četrto v Ljudski republiki Bosni in Hercegovini.

V Borskem Rudniku je bilo v letu 1949 organiziranih 39 tečajev za usposobitev delavcev v raznih strokah, na katerih se je usposobilo za polkvalificirane delavce 117, za kvalificirane 1061 delavcev. V tem letu je začelo z delom 16 novih tečajev.

V proračunu mestnega ljudskega odbora Sarajeva je za leto 1950 predvideno 1 milijon dinarjev za izgradnjo treh ateljev za likovno umetnost. 1951. leta bodo člani Zveze likovnih umetnikov priredili deseto jubilejno razstavo v Sarajevu, ki bo nato obiskala Beograd, Zagreb in Ljubljano.

Podjetje "Jadrani-Film" v Zagrebu je končalo snemanje treh novih dokumentarnih filmov srednje metraže. V filmu "Mladi kadri mornarice" je prikazan teoretični pouk in praktično delo v pomorskih šolah Jugoslavije ter vloga brodarstva in priprave v FLRI. V filmu "Vrtišča in klase" je prikazano življenje kmečke obdelovalne družbe v Liki. Film "Borba za zemljo" kaže izsuševanje in melioracijo Jelaspolja in prvo žetev riža na novi veliki socialistični poljedelski ekonomiji, ki je tam ustanovljena.

Razstava jugoslovanske srednjeveške umetnosti je bila odprta 8. marca v Parizu pod pokroviteljstvom razstavnega komiteja, sestavljenega iz jugoslovanskih in francoskih kulturnih delavcev. Na razstavi jugoslovanskih likovnih stvaritev so freske, skulpture in ikone. Razstava je urejena v 13 dvoranah palače Chaillet, ene od najprezentativnejših pariških razstavnih prostorov. Na razstavi je skupno okrog 250 kopij fresk in srednjeveške plastike, 11 originalnih fresk in 10 originalnih ikon.

Na festivalu jugoslovanske glasbe v Parizu je orkester pariskega konservatorija izvajal v gledališču "Elisee" v Parizu sodobna dela jugoslovanskih skladateljev Papandopula, Marjana Kozine, Stevana Hristića in Stefana Suleka. Dirigiral je Milan Horvat, dirigent zagrebskega simfoničnega orkestra. Poslušalci so izrazili priznanje kompozicijskim sodobne jugoslovanske glasbe in tudi gostu Milanu Horvatu, ki je z mojstrskim dirigiranjem pripomogel k uspehu festivala.

Ljudska fronta Bosne in Hercegovine bo letos obnovila in zgradila 55 poslopj za osnovne šole.

Ni je boljše knjige, izdane med Slovenci v Ameriki—kakor je Ameriški družinski koledar 1950. Naročite si ga, če ga še nimate. Stane samo \$1.50.

Socialisti, ki so socialisti zaradi služb, so redki, kakor bele vrane.

Kljub temu pa je dejal Horvatu, da bi bilo dobro, ako bi mu dali kaj predjuma, za vsakdanje potrebe. Horvat ga je gledal, pomežikoval, pa odklonil.

"Ne bodo hoteli dati," je dejal Pavlek. "Hudiči niso rado-

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

In to tisti mladi, bedni učitelji, ki so komaj živeli in so z njimi vedno samo pometali. Toda kam naj bi se zaletel Konrad Sušnik, če ne v učitelje? Vedel je, da bo treba brezpogojno čistiti, a vsi drugi so mu še nekako bili pri sreči in se za nikogar ni mogel odločiti. Ne župnika, ne kaplana ni mogel kar tako na vsem lepem, ne Podleska, ne Plavška, ne Rožiča, skratka, vedno je ostalo samo učiteljstvo.

"Dobro," si je dejal naposled, "bomo pa z njimi obračunali. Ta plevel se je tako preveč razrasel med ljudstvom. — Samo da bi že skoraj prišel ta čas. — Da bi si prekleli Angleži kaj ne premislili!"

Angleži so si sicer takrat premislili, toda čas se je vendarle naglo bližal. Konradu ni moglo uiti maščevanje.

KOREN SE "POSMONI"

Če je Koren junija še trdno verjel, da bo postal urednik velikega lista za Slovenijo, ki naj bi ga izdal Horvat Pavlek na Hrvaškem s pomočjo HSS, je počasi začel dvomiti v vso stvar, dokler se ni njegovo upanje po ponovnem obisku v Zagrebu docela sesulo.

Koren ni bil neumen, najmanj pa toliko, da bi ne videl, kako se Pavlek doma širokousti, govori bolj skrivnostno kakor smiselno, da se v Zagrebu odeva v se večjo skrivnostnost, pušča njega, Korena, povsod pred durmi, sam pa odhaja v neke hiše, od koder se vrača samo še bolj skrivnostno. Nazadnje je Koren dognal, da Horvat nima nikake posebne zaslombe v Zagrebu. Tem manj, ker je ni imel v Sloveniji, in niso mogli verjeti, da bo potolkel klerikalce. Koren je na svoja ušesa slisal nekega Hrvata, ki je Pavleku v obraz ponovil trditve nekega klerikalca iz Slovenije: "Pavlek se bo nam prodal za pet tisoč dinarjev. Več pa tako ni vreden." Sicer pa v Zagrebu niso imeli nič proti listu, samo o denarju niso hoteli nič slišati. Vsaj o velikem ne.

Zastran dnevnika so rekli, da je to draga stvar in da ga v Sloveniji ne bo nihče kupoval: kmet ne bere dnevnikov, inteligenca in uradništvo pa je drugo. Vse Korenovo hvalisanje, kako bi potolkel slovenske dnevnike, ni nič pomagalo. V Zagrebu so nasvetovali tednik za kmečko ljudstvo. A ta naj bi bil sprva štiristranski in bi se večal šele s porastom naročnikov. Zastran plačanega urednika pa so menili, da bi to bila potrata. Kasneje nemara še. Sprva pa naj bi prejemal samo honorar. Skratka, po vsem pogajanju je Koren spredel, da ne potrebuje takega urednika, kakršen je hotel on biti. Listič bo obsejal na hiranje, urejanje ne bo delala uredniku časti, še manj pa mu nudilo možnost preživljanja. Koren naj bi ostal pri Svetem Ivanu, tam popravljal dopise, pisal uvodnike, za vse pa dobil mesečno pet sto dinarjev.

Ne da bi Koren ne bil potreben tih dinarjev in da bi jih ne hotel sprejeti, pač pa to zanj ni nikakršna rešitev. Hiral bi naprej in od tod ni vodila nikak pot k velikemu dnevniku. To bi bilo zakonito pisarjenje, kjer naj bi počeval željarje in viničarje. Neumnost! Koren je napravil križ čez vso stvar.

Kljub temu pa je dejal Horvatu, da bi bilo dobro, ako bi mu dali kaj predjuma, za vsakdanje potrebe. Horvat ga je gledal, pomežikoval, pa odklonil.

"Ne bodo hoteli dati," je dejal Pavlek. "Hudiči niso rado-

darni." In res ni mogel prav nič zglodati. Korenu pa se — to je napravil brez vednosti Pavleka — ni nikjer posrečilo, da bi ga vzel v kako uredništvo, povsod so jih imeli dovolj. Nič se niso navduševali za novinarja z Dunaja.

"Balkan," je rekel zase Koren. "Pisunov potrebujejo, ne novinarjev!"

Ker v Zagrebu ni uspel zastran denarja, se je Koren obrnil na Pavleka. "Pa mi boš vsaj ti dal nekaj predjuma!" Horvat je razmišljal, nato pa vprašal:

"Koliko bi pa rad?"

"Tri tisoč." Horvat je spet pomežikoval in se očno nasmešnil, rekoč:

"Misliš sem, da boš prosil kakih tri sto."

Koren se je ugriznil. "Saj nisem cipa s ceste." Jezno si je prižgal cigareto. "Potrebujem obleko in čevlje, za ženo in zase, pa mi ponujaš tri sto dinarjev. Lepa stvar."

"Kaj hudiča vlačiš s sabo tisto žensko, ki ti niti ni žena. Če si človek naveže na vrat ženo, se mora kako. Metrese pa ne boš imel, kadar stradaš. Neumnost! Ženska je luksuz. Pokličes jo k sebi, kadar imaš dovolj denarja, da ti pomaga razsipavati. Kadar pa ne gre, ji reci, zbogom, Micika. Tako mislim."

"Prosim te, da ne govoriš o tej stvari," je planil Koren, ker je v njem zavrelo. "Kaj tebi mar, ali je moja metresa ali žena. Prosim sem te za denar, ne pa za moralno pridigo. Če daš, prav, če ne, tvoja stvar."

"Od kod pa naj dobim denar, da ga bom na vse strani razmetaval? Nisem narodna banka, to bi lahko vedel."

"Nikar mi ne pripoveduj, da nimas denarja!" je odvrnil Koren.

"Kdo pa ti je rekel, da ga imam?" je vprašal Horvat nezaupno.

"Klemenec mi je povedal, če že hočeš vedeti," je dejal Koren. Toda Horvatu tudi to ni zmedlo. Pomežikoval je, nato pa rekel:

"Lažeš."

"Kakor hočeš..."

"Lažeš," je ponovil Horvat. "Klemenec ti že ni povedal. Tebi ne! Mogoče ti je povedal to pravilno Miha. Njemu bi Klemenec že povedal kaj takega, tebi pa ne! Saj ga živega ne moreš, pa ti bo šel pripovedovat kar koli! Lažeš!"

"Ne samo to," je odvrnil Koren. "Vem še druge skrivnosti o tebi! Ne misli, da do Klemenca ne vodi nikak pot!"

"Samo ti ne boš prišel tja. Če kaj sploh veš, veš po Kuharju. Njega mi Klemenec odtrguje, pa še s takimi povestmi. Ti pa vrtaš v Kuharja!"

"Kakor hočeš," je dejal spet Koren. "Jaz zase sem našel ključ..."

"Kakšen ključ?" je hlastnil Horvat.

"No," je odvrnil hladno Koren, "ključ, ki mi odpira vrata do tvoje delavnice, da vidim, kako variš to sleparsko politiko."

Zdelo se je, da Horvat ne razume, ker ga je gledal pomežikuje. Sele čez čas je nekaj dognal in se zahihljal, kakor ga Koren še ni videl.

"Kako varim sleparsko politiko! Imenitno si povedal! Pa ne, da bi me mislil razkrinkati? Ne bodi no neumen! Take pretnje! Rad bi vedel kaj te je obsedlo, da si tako pohitel z — razkritjem?" Saj vem, da nisi moj pristaš! Nisem te snubil. Hotel sem te za urednika, za kruh bi mi urejeval. Pa si naglo obupal in me takoj napadel. Obupal si, ker nama v Zagrebu niso prinesli takoj vrečo denarja. Tepec, politika se drugače dela. Ti je še nisl, zato ne veš, kako gre. Jaz pa sem se že dokaj ukvarjal z njo. Ne zamerim ti, samo glej, da se ne boš kasneje

Tole mi ne gre v glavo?

Zakaj je na svetu tako malo državljkov, ki bi hoteli človeštvo voditi v trajen mir, namesto da kujejo naklepe za novo svetovno vojno, to mi nikakor ne gre v glavo! Čemu je med njimi toliko takih, ki si na vso moč prizadevajo, da ga pahnjejo v tretjo svetovno vojno, tudi tega ne zapodem!

kesal. Če bi bil ti politik, bi lepo molčal o tem, ne pa se izdajal! Naglo si obupal!"

"Nisem obupal," je odvrnil Koren in bil jezen nase. "Razočaral pa si me temeljito. Vem, da moraš kmetom drugače govoriti, lepo, zvito, skrivnostno. Poznam fraze o socialni ureditvi sveta, narodni volji, ljudskih množicah, poznam, kakšne zahteve je treba načenjati pred ljudmi, to je slovar vsakega dobrega politika. Ne razumem ga, zakaj bi lagal meni! Širokoustil si se s časnikom, a svoja denarja nisi hotel vložiti vanj, ker sam ne zaupaš v stvar. Dober časnik z nekaj tisoč naročniki se vedno krije. Urednik pa mora poznati položaj, če naj ureja, ne pa da se mu prikriva..."

Po tem razgovoru jima je bilo jasno, da sta se poslovala. Ob odhodu je Horvat vprašal Korena, če naj še računa na njegovo sodelovanje.

"Kakor se ti zdi. Vedel bi pa lahko, da jaz iz zraka ne morem živeti."

Horvat je nekaj mislil, vzel iz denarnice pet sto dinarjev in jih dal Korenu, rekoč:

"Zdaj ne morem več. Ko bo list začel izhajati, dobiš več."

"Ali bo sploh začel izhajati?" je vprašal Koren nezaupno.

Tokrat se Horvat ni ozrl po njem, samo zmignil je. "Upam, da bo," je dejal.

Koren se je grenko nasmešnil. Ne, Koren takrat ni več verjel v list.

Pet sto dinarjev — kaplja v razbeljeno puščavo! Oblak, ki je obljubljal po dolgi suši blagodejno roso, je odpljul dalje in Koren je ostal, kjer je bil. Vse, kar je Koren imel od tega, je bilo spoznanje, da se politično življenje v Sloveniji, kar jo je bil on zapustil, ni prav nič spremenilo: takrat sta si stali nasproti klerikalna in liberalna stranka, in tako je v glavnem ostalo do tega dne. Izven teh dveh strank je Koren videl zivotariti samo ali brezumne idealiste ali politične reveže, ki niso znali oceniti položaja. Kdor pa je hotel lepo vedriti, se je moral zateči pod streho ene ali druge vse-mogočne stranke.

Koren je to dognal, toda od

samega spoznanja se ni mogel živeti. Bilo je potrebno kaj ukreniti. Dognal pa je še, da za golo življenje, ako se hočeš obdržati na površju, smeš in moraš vse storiti. Seveda, razen onega, kar branijo žandarji. Tvoje osebne morale pa ne čuvajo in tam si svoboden. Koren je dotlej imel moralno, pa naj je bila še tako klavrna. Še pred enim letom, da, niti pred pol leta bi si za vse na svetu ne priznal, da slepari, pa naj je bilo njegovo početje še tako podobno sleparstvu. Tokrat pa si je Koren kratko moral priznal, da je živeti mogoče samo na sleparski način. Še pred enim letom je Koren zagovarjal moralno, imel je politične ideje, imel je marsikaj, ta dan pa je Koren brez vsega, razen spoznanja: Tako počnejo vsi pametni. In tisti, ki tako počnejo, se edini dvignejo. Vse drugo je obsojeno na hiranje.

V tej ivanovski ilovici žal tudi za take stvari ni bilo velikih možnosti. Poizkus s Horvatom je padel v vodo. Zdaj bo treba še nekaj: s Sušnikom. Sušnika Koren sicer ni mnogo poznal, a se mu je dozdevalo, da možak nekaj kuha. Posebno po zadnjih izjavah, kar se je vrnil iz Srbije.

Da, morda pa Sušnik pozna kako pot?

Korenov dom se je docela sesul. Medtem ko je on tekal okoli s Horvatom, ga je nadomestil doma šmon. Ko je Koren prvič povedal Zofiji zadevo z Zagrebom in Pavlekom, se je zdelo, da se je razživila in verjela vanj. Toda samo za kratek čas. Ko se je stvar začela vleči, je Koren čutil, da se mu Zofija spet odmika. Po šestnajstih letih njunega skupnega življenja, ki je bilo podobno zakonu, je Koren čutil, da je nastala vrzel, ki se ne bo dala več zakrpati.

Razhajata se...

Težko se je Koren sprijaznil s to mislijo, vendar si resnice ni mogel prikrivati. Slutil je, da vsi ti obiski umazanega šmona niso ostali brez vpliva na Zofijo. Ni vedel, pač pa je slutil, da fant odtrguje Zofijo od njega. Ko sta bila sama, se mu je zdelo, da je Zofija hlini, da bi mu rada prikrla resnico. Zato ga je tako skrbno spraševala, kaj misli, ali kaj je novega. Pesem "Kaj misliš?" se je ponavljala iz dneva v dan.

(Dalje prihodnjič)

Komur je za resničen delavski list, naj naroči in agitira za "Proletarca".

Pristopajte k Slovenski Narodni Podporni Jednoti

Naročite si dnevnik

"Prosveta"

Naročnina za Združene države (izvemši Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co. \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je: 2657 SOUTH LAWNDALE AVE. CHICAGO 23, ILLINOIS

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: Canal 6-7172—6-7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARČEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajte v PROLETARCU prireditve društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARČEVE knjižarne
- Poskrbite, da si naroče AMERISKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežemo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 7-2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Residence:
221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

THIS TALK ABOUT "FREEDOM"

Unable to justify the capitalist private-profit economy by its effects upon humanity and stymied by the system's apparent loss of stability, the economy's beneficiaries are becoming metaphysical about "freedom."

We are now told that, under socialism, people would not have the "freedom" to pick and choose jobs or the "freedom" to buy article number 1 instead of article number 2, or the freedom to work or refuse to work—and so on and on and on.

To begin with, it is difficult to say exactly what controls would be necessary to facilitate the functioning of a socialist civilization. Human behavior and government authority would be different in different countries, depending partly upon historical background and very largely upon the economic security of one nation in absolute terms and in terms of comparison with other nations.

But to say that controls would exist in a manner that suggests that they do not exist today is a falsehood so patent as to become downright silly to anyone who knows only a little about history.

It is on the record of time itself that the more highly civilized a society has thus far become the greater are the number of human activities that are controlled and regulated and planned. That is a "must" for civilization. Where civilization is of a low order, there the individual is most free to do as he pleases in almost everything. And so, if it be true that more human activities will be planned and directed, it probably will be because socialism will be a higher civilization than ever has existed in the past.

But it is not true that "freedom" is strong in our own capitalist U. S. A. Even with regard to those freedoms to which defenders of the present class economy specifically point, freedom is lacking for a large segment of the population.

For example, the freedom to work where one chooses. That does not exist. Indeed the opportunity to do gainful work is neither a natural freedom or an established privilege, as a growing number of unemployed Americans are finding out right now.

Under capitalism most people work at what the owners of modern machinery permit them to work at. The decision is the machine owner's not the machine operators'. And it's a brutal and bitter "freedom" that leaves the worker no better choice than to accept and eat or reject and starve.

To accept as a "freedom" the right to decide whether one shall live in a mansion or a hovel is to presume that workers generally are morons. For, by and large, it has always been that owners occupied the mansions and lived on the avenues while workers filled the hovels and populated the side streets and alleys. Did workers act like that by their "free" choice?

While it is true that men can not live by bread alone, "freedom" without bread or economic justice is a bitter thing that readies the minds of people for the yoke of a demagogue.

However, it is true—and SHOULD be true—that to the extent that men bind themselves together in terms of common ownership, management and effort, their obligations to each other increase. But if that condemns socialism, then it also condemns matrimony. Because the man who marries is then beholden to the woman and the woman to the man. And that, we repeat, is as it SHOULD be!

It is in the history of the race that old freedoms are traded in for new ones. That is what has been happening since time began and what will continue for a long time to come if civilization is to advance to higher grounds.

Frankly, we can not altogether respect the motives of those comfortable individuals who are constantly inviting workers to think of "freedom" and competition as substitutes for cooperation and economic justice. We believe that the freedom they value most and will sacrifice all others to keep is the freedom to own what the many need and to use their ownership as a means of controlling and exploiting their fellow human beings. And if we judge them rightly, then they are correct in their fears. For that is a "freedom" that socialists surely aim to destroy.—Reading Labor Advocate.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

Hospitalization benefits illustrate the old theme of how hard it is to buck the system.

In Toledo the UAW wants a rate structure for services, such as that applied for veterans. It's Toledo Union Journal complains "that there is no point in negotiating with management for increased sick, accident and hospitalization benefits if the doctors promptly raise their rates accordingly. . . . When the workers could get hospitalization coverage for a \$75 appendix operation, the doctors charged \$75. When the allowance was raised to \$150, the doctors jumped to \$150, and if the new agreement raise the benefit to \$200, the doctors will undoubtedly raise their fees accordingly."

"What it amounts to," says Vice President Gosser, "is that we are negotiating for bigger fees for the doctors, and not getting anything for the workers."

A Detroit correspondent writes that frequent instances have occurred there where workers covered by hospitalization insurance are asked to pay the same amount to the doctor that the doctor collects also from the insurance company, so he gets paid twice. Patients who objected that the insurance paid for it, and they had paid for the insurance, have been told that was O.K. but not to come around any more. Dr. Broome, editor of the Detroit Medical News, says that present pre-paid medical service plans like Blue Shield, are out of line with current income and that consequently doctors have been charging above Blue Shield rates.

Somewhat it all seems like walking in a marsh where your effort to lift one leg out of the muck forces the other leg into it that much deeper. Or like Shaw's old story about the philanthropist who felt so sorry for the slum children with no place to play, that he bought up a block of slums, and turned it into a playground. The result was that rents in the neighborhood went up so much that all

those he wanted to benefit moved out.

Then there are the oldsters who say it's harder than ever to get a job either in the places that have adopted pension plans or where they expect them to be demanded, because the older you are the bigger the liability you will be as a prospective pensioner. They don't figure the pension wave has made them securer.

Or there are the miners laid off soon after their union victory. And there's the Teamsters' allied with their employers planning to make inroads on the loads railroads and marine transport workers have been hauling, and vice versa in a three-way tug of war. And projected on a world scale the tussle of each country to get more of the world's work to do. The more of such things you get to add up, the closer they all add to zero.

Wouldn't it be more practical to be less futile? — From Industrial Worker.

Kiss Her

By THOMAS A. DALY
Say! young man, if you've a wife,
Kiss her.
Every morning of your life,
Kiss her.
Every evening when the sun
Marks your day of labor done,
Go! get homeward on the run—
Kiss her.
Even if you're feeling bad,
Kiss her.
When she's out of sorts or sad,
Kiss her.
Act as if you meant it, too,
Let the whole true heart of you
Speak its ardor when you do
Kiss her.

If you think it's "soft," you're wrong.
Kiss her.
Love like that will make you strong—
Kiss her.
If you'd strike with telling force
At this Evil of Divorce,
Just adopt this simple course:
Kiss her.

Only One Walked Out

"It may be time to use shotguns and rifles—and you know what I mean."

Who said that? Some Communist? No. A "subversive?" Maybe, but of a surprising kind.

It was Robert P. Gerholz, president of the National Association of Real Estate Boards, main cog of the "Real Estate Lobby" which has blocked decent housing legislation.

Was he talking to "Reds?" Far from it. His audience was mostly St. Louis business men, who would seem to have a big stake in the "American system."

Yet, according to the St. Louis "Star-Times," only one man walked out when Gerholz ended his tirade against the "Truman Fair Deal" by suggesting use of "shotguns and rifles—and you know what I mean."

"What did he mean?" asked the man who walked out, Walter W. Ziegenbalg, vice president of the St. Louis Board of Aldermen. "I can't stand speeches like that," he said. "I resent it when speakers make such attacks on our government."

What Gerholz meant seems fairly obvious. He, and some other Fascist-minded business men, who have benefited greatly from the American system, would like to destroy it by violence if they can't have their way in every respect. Yet they would certainly resent being called "subversives."—Labor.

The Pregnant Earth and the Big Machine

By Floyd Hoke-Miller

O, Pregnant Earth whose children are you bearing
That some can have your breasts as favored few
And fight against all manner of goodness sharing
Because they have the Big Machine exploiting you?

O, Mortal Man wherein you lies your weakness
To look upon the Big Machine with fearful scorn
And humbly bow before its might in weakness
As if it meant a cross and a crown of thorn?

O, Constant Law, beyond all end or making
What greater blessing ever could be seen
Than that the Sons of Soil, their own right taking
Fall heirs to Earth and to the Big Machine?

It's Not So Simple

If anyone thinks Uncle Sam's foreign problems could be solved by "madman" McCarthy's method—shouting about "Communists" in the State Department—he should take a look at the delicate situation in Greece. It's not so simple.

If it were not for large-scale economic and military aid to the Greek government, first by Britain and then by the United States, Greece would have been taken over by Communists after the war. In rushing to the rescue, Uncle Sam had just one purpose—to save Greece for democracy.

Yet Henry F. Grady, U. S. Ambassador to Greece, now finds it necessary to send a stiff note to that country's government, warning it that its reactionary course will be fatal to democracy, and that deep and far-reaching reforms must be made immediately. Otherwise the Greek people, "fed up" with reaction, may turn "Red."

The American people do not like to interfere in other nations' affairs, but what should be done in the case of Greece?

Do the hundreds of millions of American dollars sent to Greece give the United States the right to some "say" in the way that country is run? Or should Uncle Sam keep silent, regardless of what the Greek government does or does not do?

LABOR finds no easy answers to those questions, but they illustrate the complex problems met by Uncle Sam on the foreign front.—Labor.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

I AM REMINDED of a cartoon that appeared in popular magazine about a year ago.

A young couple were in the receiving room of a hospital where the wife was about to enter to have her first baby. Beads of perspiration were standing on the agonized husband's face as he turned to his wife and asked: "Honey, you are quite sure you want to go through with this?"

WHAT BROUGHT THAT "comic" to mind was a booklet that has been published by the United States Chamber of Commerce in which is presented all the "dangers"—some imagined or magnified, some possibly real enough—which would attend a transition from capitalism to socialism.

The thesis was that socialism will destroy initiative, reduce productivity and living standards, rob people of freedom, etc., etc., etc.

To which the obvious socialist reply is that, regardless of how much this is going to hurt or the dangers involved, mankind already has made the start with some form of socialization and is certainly going "through with it" some way or another before there will be anything like peace of mind for this and future generations.

EVOLUTION IS AN irresistible movement. Certainly historical changes can not be halted by arguments; not even if those arguments sound plausible. Human beings are born, develop from troublesome and irresponsible children into reasoning and dependable adults and ultimately pass on to make room for another generation. So it is with social systems, and all the warning and scolding of mere men who find the present comfortable and the future ominous won't halt the process.

And do we "want" to go through with it? Most Americans are saying "certainly not." That is what they are saying most emphatically every time they use their voting power to give many votes to the political parties of capitalism and few votes to the Socialist Party.

But despite their objection, their fears and their votes, the fact stands forth that socialization is being born.

It isn't free private enterprise any more when all of us are taxed to pay farmers for mountains of food that the government destroys. . . . Or when government funds the finance factories for enterprising people and homes for other people who are not so enterprising. . . . or when the President of the United States solemnly warns steel moguls that unless they produce a satisfactory volume of steel the government will go into the steel business.

All these are steps toward socialization of a sort. There are others that already have been taken and many others still ahead.

And what makes those people look so ridiculous—those people who try to argue socialization back into oblivion—is that the very people who are sending the nation along the course of socialization are loud in their opposition to socialism.

Costs Little Compared To War

The United Nations "World Health Organization," working with the government of Haiti, is launching a two-year "pencil-in" campaign to completely wipe out the diseases afflicting the 3,500,000 people who live on that island. For this unprecedented health drive, the modest sum of \$750,000 has been provided.

Projects like that suggest what can be done for the human race, if man ever manages to turn his mind and money from wars to the inspiring challenges of peace.—Labor.

Disgraceful

Here's something the Real Estate Lobby would like to hide.

Up to date, realtors and builders have been forced by Federal authorities to cough up more than \$2.2 million which they gouged from house-hungry veterans—the boys who not so long ago were fighting on the battlefields to save America.

LITTLE LUTHER

By JOHN PAINE

"Don't you think baseball is subversive, huh, Pop, don'tcha, Pop, please, Pop?" asked Little Luther in his most weeding tones.

"Nonsense," replied Mr. Dilworth briskly. "Baseball is a 200 per cent Amurrican game. What this country needs is more baseball, or anyway more bases."

"But, Pop, doesn't all that base-stealing make you suspect something just a wee bit subversive about the game?"

"Luther," demanded his old man, "why are you so determined to undermine our great American institution?"

"I don't want to undermine it, Pop. I just want to investigate it."

"Sure," said Little Luther. "Investigating is 300 per cent Amurrican these days, and fun besides. The House unAmerican committee is out in sunny Hawaii 'investigating' and another committee says it's going out to Hollywood to investigate morals, and Europe is full of congressmen investigating the un-Americans over there. So why can't I be an investigator, too?"

"Just how do you propose to investigate baseball, Luther?"

"Well, Pop," said Little Luther patriotically, "I'm not going to bother with the small fry. I'm going straight to the big ones. You just appropriate a dozen bags of peanuts and a world series box seat for me between home and first. I'll carry on from there."

Sen. Martin Meets Himself

From the "Federation News" of the Chicago Federation of Labor:

On March 17, Senator Edward Martin (R., Pa.) had two statements put into the Congressional Record.

On page 2128, Senator Martin grieves that the Government is spending too much money. Talking to a wool growers association, he said: "I wanted to hammer home the warning that a nation which adopts reckless, wasteful and extravagant spending and continues year after year to pile up additional billions of dollars of debt is on the road to national bankruptcy. . . . So long as that course is pursued the day of reckoning must arrive. With it will come financial collapse. And what is more important, freedom of the individual will be destroyed."

For sake of the Congressional Record, let's agree with Senator Martin, and turn to page 2130 of the same day's proceedings. The Senator had printed in the Record a statement which he made before the Committee on Appropriations on the subject of rivers, harbors and public works in Pennsylvania.

For the Conemaugh Reserve, he wants \$9 million; he asked \$4 million for culm-removal operation on the Schuylkill River, and many more projects usually labeled "pork barrel" material in political circles—totaling in all \$41,448,500.

Spending Senator Martin of the Congressional Record, page 2130 should meet the Saving Senator Martin of page 2128, same issue, same day.

The distinguished dual personality wants money saved everywhere except in Pennsylvania. After all, that's where he gets his votes!

PARISIAN SLICKER TAKES A NEW YORKER IN \$2,500 CON GAME

PARIS—Dr. Frederick Freed of New York came to Paris two years ago and went to the Louvre to admire the pottery and porcelains. Pierre Poulain spotted the sight-seer and scraped up an acquaintance.

"Some friends of mine have a big chateau in the country and they are going to sell a magnificent collection of ancient pots and Chinese dishes," confided Poulain. "I can fix it for you to get the winning ticket." Freed demanded to see the chateau and its furnishings. So Poulain took him to Fontainebleau and showed him the palace of King Henry IV with its priceless furnishings.

Convinced, the doctor returned to America and sent Poulain \$2,500 to insure getting the winning lottery ticket, but never got a reply. A judge on April 25 of this year sentenced Poulain to eight months in jail and fined him \$60, or else.

"UNITY"—WHERE . . . ?

Nearly every section of organized labor is officially in favor of something called "unity," but there is small likelihood that the CIO's appeal for a joint committee with power to move toward organic union of various labor forces will produce sensational results. Each of the big labor federations and every independent union has its own bureaucracy and its own jurisdictional problems, and there is no sign that unions feel sufficiently menaced even by the Taft-Hartley act to be driven to coalesce. The significant thing about the CIO move is that for the first time in many years the ideal of organic union is mentioned by the AFL's junior rival. Organic union hitherto has been strictly an AFL project, while the CIO has emphasized functional cooperation toward mutually held objectives. For the CIO even to talk about a structural coalition is a sign that functional cooperation is actually developing. It is developing as the AFL, the independent International Association of Machinists, and the Railway Brotherhoods parallel the CIO in political campaigns. It is developing as the older unions, which have emphasized economic gains in the past, come out more strongly for legislative programs—in the fields of social security and housing, for example. American labor has been slow to grow up politically, but the series of anti-labor bills which culminated in Taft-Hartley has produced exactly the effect which AFL President William Green predicted in 1946 when he testified against an earlier union-busting bill: the American industrial worker is turning slowly toward the path that British labor has followed. The American worker is not a Socialist, but he has become conscious of his potential political power and exceedingly concerned about what Congress will do to him unless he cooperates with his fellow-workers to make that power effective.—The Nation.

Not Socialism

We were amused by a story in "The League Reporter," organ of Labor's League for Political Education.

It seems that Rep. Andrew Jacobs, Democrat, put Sen. Homer Capehart, Republican, through a needling process. Capehart had been saying that the policies of the New Deal and Fair Deal are "socialistic." So Jacobs, after asking other questions, finally wanted to know which measures Capehart would repeal. "And," says Jacobs, "he said he would not repeal any of them, believe it or not. So he went around saying the New Deal was Socialistic."

Two comments are in order in this connection. One is that the Capeharts of the nation wouldn't know how to do things better than has been done to keep the capitalist private-profit system from collapsing. The fact is that all that Roosevelt has done and all that Truman has done to put industry, relief and other activities under government controls have been nothing more than compromises. In a way they are socialistic, since they reduce the freedom of enterprise and increase the power and responsibility of a centralized government. But since both Democrats and Republicans wish to preserve the profit system they must make some compromises with the reality that capitalism can no longer stand upon its own feet.

The other comment is that neither Truman, Jacobs or Capehart are willing to go far enough. Real justice—which means real socialism—requires the government to do more than preserve the capitalist economy by giving workers the kind of relief that, at the same time, gives capitalist business some customers.

To be "socialistic" Truman and Company must have a different purpose than merely to preserve capitalist class relationships by making them more tolerable. They must set out to socialize the ownership of the resource upon which everybody depends and to end the legalized racket of private profit which is the incentive of capitalist production.

Being human, Socialists will take all the "relief" measures they can get. But they aren't especially grateful to an administration that permits corporations to swat them everyday of their lives and then supplies the liniment to rub on the bruise.—Reading Labor Advocate.

THE LAST WORD

By Duffy

Politics makes strange bedfellows some smart cracking politician once remarked, as he sat down to dinner next to his worst enemy but a political "friend."

And it's true, too, especially in such states as Illinois, Missouri and Louisiana, where they play for keeps.

In recent years, it's gotten worse. These days to run for any political office, you've got to give some hyster politician your right eye, your left leg, your bankbook with a blank check, and then on top of all that you've got to be right with the boss on the various religious issues.

We've seen some pretty rotten politics in our day, but the thing that gripes us more than anything, is the pious attitude of most newspapers on politics.

They harp about getting the best men, then put every stone in the paths of the best men so that only the peanut politician with dough has a chance.

A dozen major newspapers in Illinois rave and rant editorially about getting good men for public office, from the governor on down to the lowliest precinct committeemen.

Then the newspaper tells the good men: come across with plenty of dough if you want to advertise your wares, and don't expect us to say anything good about you—after all we want to stay friends with your enemies too. (Unless you can do a favor for the editor.)

I've often wondered about precinct committeemen—what they're for, who they serve, what purpose they have in the political picture.

I found out all right—most of them are payrollers or looking for a hand out. They eat out of the grimy paw of the boss of the community, who rakes in his share of the boodle, makes no accounting to anyone, then orders the committeemen to "carry" his man or else.

Funny part of the whole rotten mess is that it works.

It takes a lot of money to run for office, a lot of time and a lot of false backslapping. The man who can't face a voter he doesn't like and smile in the voter's face with some degree of sincerity had better stay out of politics. He's doomed before he starts.

One of the odd things about it is that there are plenty of men in politics who are honest, but they don't raise their voice against the pernicous systems all about them.

Take Illinois, for example. The politicians in our legislature don't have guts enough to hand out a non-partisan primary ballot. They want to put the finger on each voter. Result: thousands of honest citizens won't vote in primaries.

Another case in point: In the recent election, hundreds upon hundreds of payrollers, honest, conscientious men and women, went into the polls, asked for their party ballots—then voided them by not even making a mark on the ballot. They are recorded, however, for their party bosses to see.

So it goes—and goes—and goes. Some day perhaps we'll have a better system. You'll either vote, or cough up a \$5 fine, and then the legislature will wake up and permit us to vote a non-partisan ballot.

Or, maybe I'm dreaming.

MAY DAYS

Remember well the May Days That helped us to assay
The long road, the high road,
The crest of Labor's way.

Remember well the brave days
The high road that led on
To the green lands, the fair lands,
Our hearts were set upon.

Oh, the high road, the brave road,
Still beckons to our kind.
We need but shift our heavy load
And leave our chains behind.

Matilda Robbins